

Рабінович Марина Львівна,

Студентка 1 курсу ЕПФ ОНУ ім.І.І.Мечникова

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Інтеграція до Європейського Союзу пріоритетним напрямком зовнішньої політики України. Гармонізація законодавства є необхідним кроком для підготовки до вступу до ЄС. Наукова розробка і здійснення адаптації законодавства зумовлені необхідністю досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському і другому Мадридському критеріям. Відповідність даним критеріям включає два фактори: прийняття загальних правил, стандартів і політики, що є основою законодавства ЄС та застосування його у національних адміністративних та судових установах. Проблеми адаптації розглянуті у роботах В.П.Горбатенка, Г.В.Друзенка, В. Кернза, В.Опришко.

Початковим етапом гармонізації законодавства є уніфікація термінології. Чіткий понятійно-категоріальний апарат дуже важливий, якщо законодавець ставить за мету уніфікацію, гармонізацію або зближення законодавства. До термінологічних проблем належить уточнення поняття «гармонізація законодавства». Угода про співробітництво України з ЄС оперує різними термінами на позначення даного процесу: «зближення» [7,51,76]), «адаптація» [7,3,77], «наближення» [7,60], «встановлення еквівалентних норм» [7,67] . На сьогодні українські вчені використовують поняття «адаптація» та «гармонізація» законодавства як синоніми.

Основна політична проблема адаптації законодавства – це вибір концептуального підходу щодо **об'єму гармонізації**. Аналіз політико-правових тенденцій у відносинах Україна-ЄС дає підстави для визначення трьох концепцій адаптації. Вибір концепції залежить від кінцевої метисторін. Визначаються наступні концепції:

1. Концепція «**мінімальної адаптації**» обмежується діяльністю у галузях, що регулюють економічне співробітництво України та ЄС та впливають на торгівельні і ділові стосунки між країнами партнерами. Даний підхід заснований на положеннях ст. 51 Угоди про партнерство та співробітництво. Серед галузей, що

підлягають адаптації визначені митне законодавство, законодавство про компанії, банківську справу, бухгалтерський облік та податки, сертифікацію товарів і послуг тощо. Концепція не ставить за мету членство у ЄС, а направлена на задоволення економічних потреб.

2. Концепція «помірної адаптації» виходить з необхідності створення зони вільної торгівлі з ЄС та розповсюдження інших переваг внутрішнього ринку ЄС. Основою цієї концепції є бачення Європейською комісією перспектив відносин із сусідами («Розширена Європа: нова система відносин з південними та східними сусідами» від 11 березня 2003р.) [9] Якщо Україна виконає обов'язки щодо проведення економічної, політичної, інституціональних реформ, то нам буде надана перспектива щодо подальшої лібералізації та інтеграції для розповсюдження дій чотирьох основних свобод ЄС: руху товарів, осіб, послуг, капіталу. Мін'юст прогнозує, що якщо дана концепція буде затверджена на вищому рівні, то наступним кроком з боку ЄС має стати пропозиція Угоди про сусідство, яка не передбачає членства у Союзі. Офіційно ЄС чекає від України реакції на нову пропозицію про сусідство. [8] Втілення даної концепції адаптації може викликати методологічні проблем через своєрідність *acquiscommunitaire* (дослівно: доробку Союзу), оскільки *acquiscommunitaire*:

- a. включає не лише нормативно-правові акти, але й норми-принципи, судові прецеденти, загальні політичні задачі;
- b. включає документи рекомендаційного характеру (так зване «м'яке» право ЄС)
- c. поєднує елементи романо-германської та англосаксонської системи права

3. Концепція «максимальної адаптації» вбачає необхідність гармонізації законодавства у зв'язку із перспективою членства в ЄС. Дана концепція знаходить своє вираження у Посланні Президента України «Європейський вибір. Концептуальні основи стратегічного, економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рік» [6]. На її основі 21 листопада 2002 року була прийнята Загальнонаціональна програма адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Згідно з Законом України «Про Загальнонаціональну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС» процес адаптації передбачається провести у три етапи. [2,4] На першому етапі перевага повинна надаватися сприянню досягненню стабільності у суспільстві, наближенню до верховенства права та європейських стандартів прав людини, створенню єдиного глосарію юридичних термінів, проведенню порівняльно-правових досліджень у ключових для адаптації галузях.

На сьогодні заходи, передбачені першим етапом адаптації законодавства України до законодавства ЄС, майже повністю реалізовані. Проте у нормативних документах чи матеріалах ЗМІ немає офіційної заяви про перехід на другий етап адаптації. На підтвердження даної тези, хотілося б звернутися до офіційної інформації. За даними Державного департаменту з питань адаптації законодавства, норми фінансового і банківського права, закони про державні закупівлі, енергетику та норми митного права в цілому відповідають принципам *acquiscommunautaire*. Високим є рівень адаптації норм, що регламентують залізничні перевезення, мореплавство, страхування, антимонопольного законодавства. Проблемними лишаються сфери екологічного права, стандартів сертифікації, охорони життя та здоров'я людей і тварин, праці тощо.

На другому етапі планується провести підготовку до створення вільної зони торгівлі з ЄС та до асоційованого членства в ЄС. Третій етап вбачає розширену гармонізацію за умови асоційованого членства в ЄС. Здійснення адаптаційних робіт, передбачених першим етапом гармонізації зумовлює надзвичайну актуальність обрання концепції державної політики у сфері адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Для вступу в ЄС потрібна згода усіх держав-членів, а наразі всередині Союзу точиться дискусія щодо членства України у Союзі. Зараз неможливо визначити чітку перспективу у відносинах Україна – ЄС, тому, за думкою більшості дослідників, найбільш актуальною для України є модель «помірної адаптації», яка у майбутньому може надати значні переваги у відносинах з країнами-членами ЄС. Наразі, вітчизняна правова система переживає складний,

переламний етап формування. Однак вищевказані труднощі не мають завадити здійсненню Україною європейського вибору.

Список використаної літератури

1. Горбатенко В.П. Європейська інтеграція України : політико-правові проблеми. – К: Юридична думка , 2005 – 332 с.
2. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»// *Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 29, ст.367*
3. КернзВолтер. Вступ до права Європейського Союзу: Навч.посібник / С.В. Ісакович (наук.ред.), В.С. Ісакович (пер.зангл.), А.С. Метюшев (наук.ред.). — К. : Товариство "Знання", КОО, 2002. — 381с.
4. Марченко М.Н., Дерябина Е.М. «Право Европейского Союза. Вопросы теории и истории» - М: «Проспект», 432 с.
5. Марченко М.Н. Сравнительное правоведение. Общая часть: Учебник. - М., 2001. – 432 с.
6. Послання Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні основи стратегічного, економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рік»[Електронний ресурс]
7. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами [Електронний ресурс]
8. Шевчук С.А. «Адаптация законодательства Украины к законодательству Европейского Союза как условие будущего членства в ЕС»// Коментарі фахівців-Архив [Електронний ресурс]
9. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours.